

Motion

1983/84:154

Lars Werner m. fl.

Vissa ekonomisk-politiska åtgärder, m. m.

(prop. 1983/84:40)

Bostadsförsörjning m. m.

De förslag till åtgärder inom bostadsdepartementets verksamhetsområde som nu läggs i propositionen kommer inte att innebära lägre boendekostnader vare sig i nyproduktionen eller det äldre beståndet. Inte heller har förslagen sådana omfördelande effekter att de på något avgörande sätt bidrar till att minska orättvisorna mellan olika boende- och upplåtelseformer. Det är vidare mycket tveksamt om de föreslagna åtgärderna verkligen leder till den ökning av arbetstillfällena eller får de besparingseffekter som anges.

Programmet för bostadsbeståndets förbättring är i huvudsak bra, men det måste, som vpk tidigare föreslagit, utvidgas till att omfatta även offentliga byggnader, om det uttalade syftet då det gäller kampen mot arbetslösheten skall kunna uppfyllas. Programmet bör vidare även omfatta arbeten för att ta itu med eftersatt underhåll och eftersläpningar då det gäller samhällsservicen. En tidigareläggning av arbeten bör t. ex. kunna ske då det gäller både underhåll och nybyggnader av olika kommunala, landstings- och statliga objekt som barnstugor, skolor, sjukhus, bibliotek, idrottsanläggningar, förvaltningsbyggnader och samlingslokaler. Vidare bör klart uttalas att programmet även skall omfatta åtgärder för att rätta till fel och brister, byggfusk, fukt och mögelskador, och att de allmännyttiga bostadsföretagen skall erhålla ränte- och amorteringsfria tilläggs lån för sådana merkostnader.

Förslagen om statlig lånefinansiering av underhåll av bostadsfastigheter liksom samordningen av finansiering av nybyggnad, ombyggnad och periodiskt underhåll är förbättringar som vpk kan ansluta sig till.

Viktigt är emellertid att inte överlåta åt den privata kreditmarknaden att finansiera och administrera bostadslån i en ökad omfattning. Det är nödvändigt att koppla den omfattande ombyggnadsverksamheten med en finansieringspolitik som kan hålla boendekostnaderna nere.

Vi vill i detta sammanhang erinra om tidigare vpk-förslag om statlig totalfinansiering genom en samhälls- och bostadsbyggnadsbank med såväl fullständig som integrerad finansiering, dvs. en samordning av såväl bottenlån och bostadslån liksom byggnadskrediter och fastighetslån. Vi är mycket tveksamma till ett genomförande av propositionens förslag om borttagande av retroaktiva räntebidrag. Det förutsätter enligt vår mening införande av statliga enhetslån, och ett ställningstagande i den riktningen utgör för vår del ett villkor för att kunna acceptera förslaget.

Vi förutsätter att regeringen i enlighet med riksdagens beslut (se CU 1982/83:26) snarast i proposition redovisar hur ett bostadsfinansierings-system administrerat av bostadsverket och i linje med vad vpk tidigare uttalat skall utformas. I avvaktan härpå kan vi övergångsvis acceptera vad i den nu aktuella propositionen förordas om lån för underhåll m. m. även på den oprioriterade kreditmarknaden. Vad som anförs nu i motionen bör ges regeringen till känna.

Förslaget om att de allmännyttiga bostadsföretagens rätt till räntebidrag för underhåll m. m. skall vara beroende av att företaget vid sidan av grundkapitalet inrättar en särskild konsolideringsfond, av storleksordningen minst 2 % av det fastighetskapital företaget förvaltar, avvisas. Ett sådant villkor skulle, som bl. a. Hyresgästernas riksförbund och bostadskommittén anfört, medföra betydande hyreshöjningar hos många företag och därigenom motverka de positiva effekterna av räntebidragen. Som också påpekats påverkar hyreshöjningarna i sin tur bruksvärdesnivån uppåt utan att de privata fastighetsägarna får motsvarande kostnadsökning.

Bidragen till hissinstallation m. m. bör i sin helhet betalas av staten efter en kommunal bedömning. Det bör alltså finnas möjlighet till statliga bidrag med upp till 50 % av den godkända kostnaden, och vi föreslår en sådan ändring av propositionsförslaget.

Förslaget om att bygga upp en projektreserv för bomiljöbidragen kan vi inte acceptera. I stället föreslår vi att ramen för miljöbidragen vidgas med ytterligare 215 milj. kr. till 265 milj. kr., så att alla projekt som kommit in med ansökningar kan genomföras. Vårt förslag föranleder också en ökning av anslaget till Bidrag till förbättring av boendemiljön.

Den områdesvisa planering som programmet förutsätter måste ske i samråd med de boende och deras organisationer. Regeringsförslaget i denna del om rätt att ta del av vissa ekonomiska uppgifter är otillräckligt. Vi föreslår därför att riksdagen uttalar att boinflytande måste utgöra ett absolut villkor för räntebidrag till underhåll och ombyggnad. För den nybyggnads- och underhållsverksamhet som inte regleras av bostadsrensningenslagen bör den modell som gäller vid miljöbidragsgivningen kunna användas.

Bostadsförbättringsförslaget tar inte upp frågan om den konstnärliga utsmyckningen av de äldre bostäder som skall byggas om. En förnyelse av befintligt bostadsbestånd bör enligt vår mening även omfatta konstnärlig utsmyckning av samma omfattning som de nyare bostadsfastigheterna. Även här måste ett samråd med de boende förutsättas. Vi föreslår att bostadsförbättringsprogrammet tillförs en regel som säger att minst en procent av kostnaderna inom programmet skall gå till konstnärlig utsmyckning. Uppskattningsvis skulle detta innebära att 65—70 milj. kr. per år skulle avsättas för detta ändamål. Därigenom skulle 260—300 årsarbeten kunna skapas för konstnärer inom bostadsförbättringsprogrammet.

Behovet av ökat anslag med anledning av detta förslag torde inte bli aktuellt under innevarande budgetår. Om så skulle vara fallet förutsätter vi att regeringen till riksdagen återkommer med förslag i frågan.

Programmet ställer krav på kommunerna som de kommer att få svårt att leva upp till. De behöver bättre genomförandemedel. Bl. a. borde bostads-saneringslagen utvidgas så att den även kan gälla moderna hus där det behövs åtgärder. Förköpslagen måste också utvecklas så att den gäller sådana hus. Regeringen bör ges i uppdrag att komma med förslag till sådana lagändringar.

Förslagen i bostadsförbättringsprogrammet då det gäller planering av förnyelseåtgärder och standardkrav i samband med ombyggnader kan vi nu acceptera bl. a. med hänvisning till aviseringarna om att regeringen skall återkomma senare med olika förslag efter pågående arbete med översyner och överväganden.

Förslagen till ändrade skatteregler för reparationsavdrag, m. m., som bl. a. innebär slopande av reparationsavdrag i vissa fall är positivt, liksom vissa åtgärder gällande kommunal beslutanderätt i fråga om statligt stöd för energibesparande åtgärder. Vi kan också med de undantag som angetts ge vår anslutning till förslagen om ändrade regler i fråga om bostadslån för ombyggnad och finansiering av åtgärder för att avhjälpa byggfel och byggskador på bostadshus som är yngre än 30 år.

I en särskild motion tar vi upp förslagen till höjning av bostadsbidrag till barnfamiljerna. Vi påvisar där hur otillräckliga regeringens förslag är om man vill åstadkomma några reella förbättringar för barnfamiljerna och redovisar våra alternativa förslag.

Vi är, som tidigare angetts i denna motion, mycket tveksamma till förslaget om slopande av retroaktiva räntebidrag för flerbostadshus även med hänsyn till vad som sägs i propositionen om åtgärder för att neutralisera de stora hyreshöjande effekterna. Vi har därför velat ytterligare villkora borttagandet genom förslaget om statliga enhetslån. Reduceringen av räntebidragen till större småhus är vi däremot överens om; den åtgärden ligger också i linje med vad vpk tidigare förespråkade.

Då det gäller åtgärder för att begränsa prisökningarna inom bostadsbyg-gandet synes föreslagna åtgärder vara otillräckliga för att få någon större effekt i önskad riktning. De givna och aviserade uppdragen till länsbo-stadsnämnden och bostadsstyrelsen om skärpt kostnads kontroll och utvid-gad kostnadsuppföljning bör emellertid kunna avvaktas.

Hemställan

Med hänvisning till det ovan anförda hemställs

1. *beträffande bostadsförbättringsprogrammets omfattning* att riksdagen uttalar att programmet utvidgas till att omfatta åtgärder även i offentliga byggnader m. m.,

2. *beträffande förutsättning för borttagande av retroaktiva räntebidrag*
att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts,
3. *beträffande avsättning till konsolideringsfond*
att riksdagen inte godkänner vad i propositionen förordats,
4. *beträffande bidrag till hissinstallation m. m.*
att riksdagen godkänner vad i denna motion föreslagits,
5. *beträffande projektreserv för boendemiljöbidrag*
att riksdagen inte godkänner vad i propositionen förordats,
6. *beträffande ram för boendemiljöbidrag*
att riksdagen medger att beslut om bidrag får meddelas intill ett belopp av 265 000 000 kr. under budgetåret 1983/84,
7. *beträffande anslag till Bidrag till förbättring av boendemiljön*
att riksdagen på tilläggsbudget I till statsbudgeten för budgetåret 1983/84 under elfte huvudtiteln anvisar ett reservationsanslag av 180 000 000 kr.,
8. *beträffande samråd med de boende vid planering och genomförande av bostadsförbättringsåtgärder*
att riksdagen uttalar vad i denna motion förordats,
9. *beträffande konstnärlig utsmyckning*
att riksdagen godkänner vad i motionen förordats,
10. *beträffande utformningen av bostadssaneringslagen och förköpslagen*
att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen föreslagits.

Stockholm den 15 november 1983

LARS WERNER (vpk)

BERTIL MÅBRINK (vpk)

C.-H. HERMANSSON (vpk)

JÖRN SVENSSON (vpk)

NILS BERNDTSON (vpk)

EVA HJELMSTRÖM (vpk)

TORE CLAESON (vpk)

